

Stanovisko Jazykovedného ústavu E. Štúra SAV

k pripravovanej novele zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov, týkajúcej sa návrhu zapísať do úradných dokladov ženské priezviská bez prechýľovacej prípony

Novela uvedeného zákona o matrikách reaguje na prax, keď o zápis **priezviska** do matriky **bez prechýľovacej prípony -ová** žiadajú Slovenky, ktorých podoba priezviska je slovenská, resp. priezvisko, ktoré získavajú vydajom, je slovenské. Teda nespĺňajú podmienku uvedenú v zákone – podmienku „inej ako slovenskej národnosti“.

Normálna, štandardná podoba ženského priezviska je podoba s prechýľovacou príponou (príponou prechýlenia). Táto norma sa opiera o povahu jazykového systému slovenčiny.

Pri zápise uzavretia manželstva sa na základe písomnej žiadosti ženy, ktorej sa uzavretie manželstva týka, uvedie v matričnej knihe priezvisko ženy, ktoré bude po uzavretí manželstva používať, v mužskom tvare.

Ženy, ktoré sa rozhodnú pre neprechýlenú podobu priezviska, mali by byť poučené o všetkých dôsledkoch používania neprechýlenej podoby priezviska – o tom, že v texte (či už hovorenom, alebo písanom), ktorý nemá charakter oficiálneho dokumentu, resp. oficiálnej formuly, sa ich priezvisko môže vyskytnúť neprechýlené (*s pani Evou Novák, od Jany Medved'*), no v súlade s kodifikovanou normou aj prechýlené, a teda sa bude skloňovať (*s pani Evou Novákovou, od Jany Medved'ovej*) a pod., a nie je možné tomu zabrániť zákazom. V komunikačnej sfére sa totiž rozlišuje základný zápis, oficiálna podoba priezviska a používanie priezviska v bežnej, neúradnej oblasti – to sú dve rozličné veci. V prvom prípade sa bude, pochopiteľne, rešpektovať neprechýlená forma priezviska, v druhom prípade sa môžu používať prechýlené podoby priezviska ako prirodzené podoby, vlastné kultivovanému vyjadrovaniu. Toto poučenie by malo byť súčasťou vykonávacieho predpisu k zákonu a jednotlivé matriky by ho mali ovládať.

Adjektívne priezviská odporúčame zachovať v súlade s prirodzeným rodom, napr. *Zuzana Tichá, Eva Badinská*.

Podľa Pravidiel slovenského pravopisu z roku 2000 pri **zdvojených priezviskách** treba písať spojovník (bez medzier). Poradie mien vo zdvojenom priezvisku – odporúčame uvádzať na prvom mieste nadobudnuté priezvisko (po manželovi), na druhom mieste rodné priezvisko manželky, napr. manžel *Ján Tichý*, manželka *Zuzana Tichá-Nováková*.